International Journal of Social and Humanities Sciences Research
JSHSR
Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi
Uluslararası Hakemli Dergi- International Refereed Journal
ISSN: 2459-1149

Received-Makale Geliş Tarihi 20.08.2026
Published-Yayınlanma Tarihi 30.09.2026
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 13 (135),1542-1551

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.23070588

Dr. Öğr. Üyesi İlter Cebeci
https://orcid.org/0009-0001-3027-8092
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Çanakkale / TÜRKİYE
ROR Id: https://ror.org/05rsv8p09

Isaac Albeniz'in op.202 Mallorca Eserinin Piyano ve Gitar Edisyonlarının Karşılaştırmalı Analizi

A Comparative Analysis of the Piano and Guitar Editions of Isaac Albeniz's op. 202 Mallorca

ÖZET

Bu çalışma, İspanyol besteci Isaac Albeniz'in (1860–1909) piyano için yazmış olduğu op. 202 Mallorca isimli eserinin özgün piyano edisyonu ile İspanyol gitarist ve besteci Andres Segovia (1893–1987) tarafından gitara uyarlanan gitar edisyonunun karşılaştırmalı analizini içermektedir. Mallorca, Albeniz'in diğer pek çok eseri gibi orijinal olarak piyano için bestelenmiş olmasına rağmen, klasik gitar repertuvarında da önemli bir yere sahiptir. Eserin piyanodan gitara aktarılması sırasında melodik, armonik ve ritmik unsurların yanı sıra artikülasyon, nüans ve tını gibi müzikal ifade unsurlarında da çeşitli farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Araştırmanın temel amacı, op.202 Mallorca eserinin piyano ve gitar edisyonlarını karşılaştırmalı olarak inceleyerek gitar edisyonunda ortaya çıkan değişikliklerin eserin müzikal yapısı ve yorumuna etkilerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, eserin piyanodan gitara aktarılması sonucunda ortaya çıkan teknik ve müzikal farklılıklar ile benzerlikler ele alınmaktadır. Çalışmada ayrıca Albeniz'in müzikal kimliği, piyano eserlerinin gitara uyarlanmasını kolaylaştıran olası müzikal ve teknik özellikleri ile bestecinin İspanyol müziği, gitar kültürü ve flamenko ile olan ilişkisi değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Albeniz'in piyano yazısındaki özelliklerin gitar üzerindeki karşılığının ve İspanyol müziğine ilişkin unsurların gitar düzenlemelerinin niteliğine nasıl yansıyabileceği incelenmektedir. Çalışmanın bir diğer amacı, başka bir çalgı için bestelenmiş bir eserin gitara uyarlanması sırasında dikkat edilmesi ve özen gösterilmesi gereken müzikal ve teknik unsurlara ışık tutmaktır. Bunun yanı sıra, başka bir çalgı için yazılmış eserleri seslendiren gitaristlerin, eserin özgün yazımını incelemelerinin ve özgün versiyonu dinlemelerinin yorum sürecine sağlayabileceği katkılar üzerinde durulmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Klasik Gitar, Isaac Albeniz, Mallorca, Batı Müziği, Analiz

ABSTRACT

This study presents a comparative analysis of the original piano edition of *Mallorca*, Op. 202, composed by the Spanish composer Isaac Albeniz (1860–1909), and the guitar edition adapted by the Spanish guitarist and composer Andres Segovia (1893–1987). Although *Mallorca*, like many of Albeniz's other works, was originally composed for piano, it also holds an important place in the classical guitar repertoire. During the transfer of the work from piano to guitar, various differences emerge not only in melodic, harmonic, and rhythmic elements, but also in musical expressive elements such as articulation, dynamics, and timbre.

The primary aim of this study is to comparatively examine the piano and guitar editions of *Mallorca*, Op. 202, and to identify the effects of the changes introduced in the guitar edition on the musical structure and interpretation of the work. Accordingly, the technical and musical differences and similarities resulting from the transfer of the work from piano to guitar are examined. The study also evaluates Albeniz's musical identity, the possible musical and technical characteristics of his piano writing that facilitate the adaptation of his works to the guitar, and the composer's relationship with Spanish music, guitar culture, and flamenco. In this context, the study investigates how the characteristics of Albeniz's piano writing correspond to the possibilities of the guitar and how elements associated with Spanish music may be reflected in the nature of guitar arrangements. Another aim of the study is to shed light on the musical and technical elements that should be taken into consideration during the adaptation of a work originally composed for another instrument to the guitar. In addition, the study discusses the potential contribution of examining the original notation and listening to the original version of a work to the interpretive process of guitarists performing works originally composed for other instruments.
Keywords: Classical Guitar, Isaac Albeniz, *Mallorca,* Western Music, Analysis

1. GİRİŞ

Besteciler, eserlerini belirli bir çalgının ya da çalgı grubunun teknik ve ifade olanaklarını göz önünde bulundurarak besteleseler de zaman zaman bu eserlerin farklı çalgılara veya çalgı gruplarına uyarlanarak seslendirildiği görülmektedir. Bu tür uyarlamalar kimi zaman farklı yorum olanaklarının araştırılması amacıyla gerçekleştirilirken, kimi zaman da belirli bir eserin farklı bir çalgının repertuvarına kazandırılması ihtiyacından doğmaktadır. Her çalgının kendine özgü teknik, tınısal ve akustik özelliklerinin yanı sıra avantajları ve sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu nedenle aynı eserin farklı çalgılarla seslendirilmesi, eserin müzikal yapısının farklı yönlerinin ön plana çıkmasına ve farklı ifade olanaklarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu yönüyle düzenleme ve transkripsiyonlar, yalnızca bir eserin başka bir çalgıda seslendirilmesini sağlamakla kalmayıp, eserin farklı yorum ve ifade biçimlerinin ortaya çıkmasına da olanak sağlamaktadır.

Klasik gitar repertuvarında da özellikle piyano ve lavta gibi farklı çalgılar için bestelenmiş çok sayıda eserin uyarlamasına rastlanmaktadır. Bu eserlerden bazıları zaman içerisinde gitar repertuvarıyla o denli özdeşleşmiştir ki gitar için bestelenmiş eserler olarak bilinmeye başlamışlardır. Isaac Albeniz'in Asturias adlı eseri bu duruma verilebilecek örneklerden biridir. Özgün olarak piyano için bestelenmiş olmasına rağmen eser, özellikle klasik gitar repertuvarında yaygın biçimde seslendirilmekte ve gitar repertuvarıyla güçlü bir biçimde özdeşleşmiş bulunmaktadır.

Farklı dönemlerde birçok bestecinin eserlerinin gitar için düzenlenmesi, gitar repertuvarının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Özellikle 20. yüzyıl, gitar dışındaki çalgılar için yazılmış eserlerin gitar repertuvarına kazandırılması açısından önemli bir dönem olmuştur. Bu gelişimde İspanyol gitarist ve besteci Andres Segovia'nın (1893–1987) önemli bir rolü bulunmaktadır. Segovia, farklı bestecileri gitar için eserler yazmaya teşvik etmesinin yanı sıra, çeşitli bestecilerin eserlerini gitar için düzenleyerek gitar repertuvarının genişlemesine katkıda bulunmuştur. Gitarist olmayan bestecilerin gitar için yeni eserler üretmeleri ve başka çalgılar için yazılmış eserlerin gitara uyarlanması sonucunda ortaya çıkan repertuvar, günümüzde klasik gitar repertuvarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Piyanodan gitara gerçekleştirilen aktarımlarda, iki çalgının teknik ve fiziksel özellikleri arasındaki farklılıklar nedeniyle özgün eserin bazı unsurlarında değişiklik yapılması gerekebilmektedir. Piyano üzerinde aynı anda ve geniş bir ses alanında gerçekleştirilebilen bazı melodik ve armonik yapıların gitar üzerinde birebir karşılığını oluşturmak her zaman mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle gitar düzenlemelerinde bazı seslerin çıkarılması, oktavların değiştirilmesi, akorların yeniden yapılandırılması veya müzikal dokunun gitarın teknik olanaklarına göre yeniden düzenlenmesi gerekliliği doğabilmektedir. Bu değişiklikler yalnızca teknik gerekliliklerden kaynaklanmamakta, aynı zamanda düzenlemeyi gerçekleştiren kişinin müzikal tercihleri doğrultusunda eserin ifade biçimini de etkileyebilmektedir.

Bu bağlamda, Isaac Albeniz'in Op. 202 Mallorca eserinin özgün piyano edisyonu ile Andres Segovia tarafından gerçekleştirilen gitar düzenlemesinin karşılaştırılması, piyanodan gitara yapılan bir aktarım sırasında ortaya çıkabilecek teknik ve müzikal değişikliklerin incelenmesi açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır. Söz konusu karşılaştırma; melodik, armonik ve ritmik yapıların yanı sıra artikülasyon, dinamik, tempo ve tını gibi müzikal ifade unsurlarının iki farklı çalgı üzerindeki kullanımını değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bununla birlikte Albeniz'in eserlerinde, özellikle iki veya daha fazla gitar için yapılan düzenlemelerde, özgün piyano yazısındaki müzikal unsurların daha kapsamlı biçimde korunabilmesi mümkün olabilmektedir. Bu durum, eserin özgün yapısının gitar üzerinde daha ayrıntılı biçimde aktarılmasına ve yorumcunun eserin teknik ve müzikal özelliklerini daha bütünlüklü biçimde ortaya koymasına olanak sağlayabilmektedir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın temel materyalini Albéniz'in *Mallorca,* Op. 202 adlı eserinin özgün piyano edisyonu ile Andrés Segovia tarafından hazırlanan gitar edisyonu oluşturmaktadır. İki edisyon; tonalite, melodik yapı, armonik yapı, ritmik yapı, ses alanı, dinamik, artikülasyon, legato, süslemeler ve tınısal ifade unsurları bakımından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

2. ISAAC ALBÉNİZ'İN MÜZİKAL KİMLİĞİ

Isaac Albeniz (1860–1909), 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında yaşamış, İspanyol müzik kimliğinin oluşumu ve uluslararası alanda tanınmasında önemli rol oynayan besteci ve piyanistlerden biridir. Erken yaşlarından itibaren müzik eğitimi alan Albeniz, özellikle piyano alanındaki yetkinliği ve virtüözitesiyle dikkat çekmiş, bestecilik çalışmalarını da büyük ölçüde piyano merkezli olarak sürdürmüştür. Piyanist ve besteci kimliğinin birbirini beslediği bu süreç, onun bestecilik anlayışının ve piyano yazısının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Albeniz'in müzikal kimliği, yalnızca belirli bir ulusal müzik anlayışı içerisinde değerlendirilmekten ziyade, geleneksel İspanyol müziği ile Avrupa'daki çağdaş müzik anlayışlarının etkileşiminden doğan çok yönlü bir yapı olarak değerlendirilebilir.

Albeniz'in bestecilik anlayışının en belirgin özelliklerinden biri, İspanyol ulusal müziği unsurlarını çağdaş armoni ve piyano yazım teknikleriyle birleştirmesidir. Bestecinin eserlerinde İspanya'nın farklı bölgelerine, yerel müzik kültürlerine, danslarına ve halk müziği özelliklerine ilişkin göndermeler önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Endülüs müziği, Albeniz'in müzikal kimliğinin belirgin unsurlarından biridir. Bununla birlikte Albeniz'in halk müziğini doğrudan ve olduğu biçimiyle aktarmaktan ziyade, bu unsurları geleneksel batı müziği birikimi ve armonik, melodik, teknik olanakları içerisinde yeniden yorumladığı görülmektedir. Bu yaklaşım, onun İspanyol müzik kimliğinin yalnızca folklorik bir aktarım biçiminde değil, kişisel bestecilik dili içerisinde yeniden şekillenen bir müzikal anlayış olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Albeniz'in müzikal dilinde İspanyol dans ritimleri, Endülüs ve flamenko karakteri, gitarı çağrıştıran eşlik ve motifler, modal melodik yapılar ve belirgin ritmik özellikler önemli yer tutmaktadır. Özellikle 1905–1908 yılları arasında bestelediği *Iberia* Süiti, bu özelliklerin en kapsamlı biçimde görülebildiği eserlerinden biridir. Gitar için özgün eserler bestelememiş olmasına rağmen, eserlerinde gitarın tınısal ve teknik özelliklerini doğrudan veya dolaylı biçimde hissettiren unsurların bulunması, müziğinin klasik gitar repertuvarında yaygınlaşmasını kolaylaştıran etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Bestecinin esasen piyano için yazdığı *Asturias, Sevilla, Granada, Cordoba, Torre Bermeja, Cadiz* ve *Rumores de la Caleta* gibi pek çok eseri gitar repertuvarında önemli bir yer edinmiştir.

Albeniz'in müzikal kimliğinin bir diğer önemli yönünü Fransız müziği ve dönemin Avrupa'daki çağdaş müzik anlayışlarıyla olan ilişkisi oluşturmaktadır. Özellikle yaşamının ilerleyen dönemlerinde Fransa'da bulunması ve Paris'in müzik çevresiyle kurduğu ilişkiler, bestecinin müzik dilinin gelişiminde etkili olmuştur. Geç dönem eserlerinde armonik renk, tını ve piyano yazısı bakımından Fransız müziği ve empresyonizmle ilişkilendirilebilecek özellikler görülmektedir. Daha kapsamlı bir değerlendirmeyle Albeniz, İspanyol ulusal müzik unsurlarını Fransız müzik estetiği ve dönemin çağdaş armoni ve piyano teknikleriyle birleştiren kozmopolit bir besteci olarak değerlendirilebilir. Bu sentez, özellikle bestecinin geç dönem eserlerinde belirginlik kazanmaktadır.

Albeniz'in piyanist-besteci kimliği, piyano yazısının şekillenmesinde de belirleyici olmuştur. Virtüöz bir piyanist olması, piyano çalgısının teknik ve tınısal olanaklarını yakından tanımasını ve bu olanakları besteciliğinde etkin biçimde kullanmasını sağlamıştır. Piyano, Albeniz'in müziğinde yalnızca melodik ve armonik yapının aktarıldığı bir çalgı olmaktan çıkarak, farklı İspanyol çalgılarını, dans karakterlerini ve kimi zaman gitarın tınısal özelliklerini çağrıştırabilen çok renkli bir ifade aracı hâline gelmiştir. Bu doğrultuda ritim, tını, armoni, virtüözite ve İspanyol müzikal karakteri, bestecinin piyano yazısında birbiriyle etkileşim içerisinde bulunan temel müzikal özellikler olarak ortaya çıkmaktadır.

Piyanoya kıyasla daha sınırlı bir ses alanına ve farklı teknik olanaklara sahip olan gitar için yapılan transkripsiyonlarda, özgün eserde bulunan bazı seslerin veya ses katmanlarının çıkarılması, değiştirilmesi ya da yeniden düzenlenmesi gerekebilmektedir. Buna karşın Albeniz'in bazı piyano eserlerinde melodik yapının, armonik örgünün ve akor kullanımının gitarın klavye yapısına aktarılmaya elverişli olması, büyük çaplı değişikliklere duyulan ihtiyacı azaltabilmektedir. Melodik yapıların ses aralığı, hareketliliği ve oktav kullanımı bakımından gitarın olanaklarıyla örtüşmesi, armonik yapının genel olarak gitara aktarılabilir olması, bu uyumu destekleyen unsurlar arasında değerlendirilebilir.

Bu özellikler, *Mallorca* eserinin piyano ve gitar versiyonlarının karşılaştırılması açısından da önem taşımaktadır. Eserin özgün olarak piyano için bestelenmiş olmasına rağmen gitar repertuvarında da önemli bir yer edinmesi, Albeniz'in müzikal dilinin gitarın teknik ve tınısal olanaklarıyla ilişkisinin incelenmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle *Mallorca*'nın piyano ve gitar edisyonlarının karşılaştırılması, iki farklı çalgı arasındaki teknik farklılıkların yanı sıra, eserin gitar üzerindeki yorum ve ifade biçiminin anlaşılması bakımından da önem taşımaktadır. Bu bağlamda eserin gitar düzenlemesinde melodik, armonik ve ritmik

yapının yanı sıra artikülasyon, dinamik ve tını gibi ifade unsurlarında meydana gelen değişiklikler, Albeniz'in müziğinin gitar üzerinde nasıl yeniden yorumlandığının ortaya konulması açısından değerlendirilebilir.

3. MALLORCA OP. 202 ESERİNİN PİYANO VE GİTAR EDİSYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Isaac Albeniz'in *Mallorca* eseri, bestecinin İspanyol müzik kimliği ile Avrupa müzik estetiğini bir araya getiren eserlerinden biridir. Özgün olarak piyano için bestelenen eser, tür özellikleri bakımından **barcarole** karakteri taşımaktadır. Barcarole, geleneksel olarak kayıkçı şarkılarıyla ilişkilendirilen ve çoğunlukla 6/8'lik ölçü yapısıyla kayıkların ağır, akışkan ve sallantılı hareketini çağrıştıran rubato karakterli bir türdür. *Mallorca'* da da 6/8'lik ölçü yapısının oluşturduğu düzenli ve salınımlı ritmik hareket, eserin sakin ve akıcı karakterinin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Eser biçimsel açıdan **A-B-A** formunda değerlendirilebilir. İlk bölümde minör modda ortaya konulan temel müzikal karakter, orta bölümde majör moda geçerek farklı melodik ve armonik özelliklerle çeşitlenmekte ve son bölümde başlangıçtaki müzikal düşünce yeniden ortaya çıkmaktadır. *Mallorca'* nın bestelenme süreci ve müzikal karakteri, Albeniz' in İspanyol müziğine yönelik ilgisi içerisinde değerlendirilmelidir. Eser, İspanyol müziğinin bölgesel ve kültürel özelliklerini doğrudan folklorik bir aktarım biçiminde sunmaktan ziyade, bunları bestecinin kişisel armonik ve melodik dili içerisinde yeniden şekillendirmektedir. Bu durum eserin hem piyano repertuvarı içerisinde hem de daha sonra gerçekleştirilen gitar düzenlemeleri aracılığıyla gitar repertuvarında kendine özgü bir yer edinmesine katkıda bulunmuştur. Eserin gitar repertuvarındaki öneminin bir diğer nedeni, gitarın İspanyol müziğiyle olan güçlü kültürel bağıdır. Gitarın İspanyol müzik geleneği ve özellikle flamenko müziğiyle olan ilişkisi, Albeniz'in müziğinin gitar üzerinde yeniden yorumlanmasında önemli ifade olanakları sağlamaktadır. Bu bağlamda, flamenko gitar müziğinde sıkça karşılaşılan **dominant yedili bemol dokuzlu akor** yapısı (7 ♭ 9**)** gibi armonik renklerin *Mallorca'* nın gitar düzenlemesinde doğal bir biçimde karşılık bulabilmesi, gitar ile Albeniz'in müzikal dili arasındaki ilişkinin dikkat çekici örneklerinden biridir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, iki edisyon arasında çok büyük farklılıkların olmadığı söylenebilir. Ancak piyano edisyonu ile gitar edisyonu arasında oktav, **ses alanı ve ses yoğunluğu açısından farklılıklar** bulunmaktadır. Piyano edisyonunda daha geniş bir ses alanı içerisinde daha yoğun bir ses dokusu, daha fazla pedal kullanımına bağlı olarak süreklilik gösteren bir rezonans yapısı bulunurken, gitar edisyonunda daha sınırlı bir ses alanı içerisinde daha az sayıda ses kullanılmakta; buna karşılık açık teller ile sürdürülebilen seslerden ve gitarın doğal rezonansından yararlanılmaktadır. Gitar düzenlemesinde bazı seslerin çıkarılması ve ya bazı akor seslerinin azaltılması müzikal yönden önemli bir kayıp oluşturmamış, eserin gitar çerçevesindeki değerlendirmesinde yine zengin ve doğru bir ifade ile ortaya çıkmasına izin vermiştir. Çalışmanın bu kısmında eserin piyano ve gitar edisyonları; **tonalite, ritmik yapı ve tempo, melodik yapı, armonik yapı, dinamikler, artikülasyon ve diğer ifade unsurları** başlıkları altında karşılaştırılmaktadır. İki edisyon arasındaki benzerlik ve farklılıklar, nota örnekleri üzerinden değerlendirilerek gitar düzenlemesinde ortaya çıkan değişikliklerin teknik ve müzikal sonuçları ortaya konulmaktadır.

3.1. Tonalite

İki edisyon arasındaki en belirgin farklılıklardan biri tonalitedir. Piyano edisyonu **Fa diyez minör** tonalitesinde iken, gitar edisyonunda eser **Re minör** tonalitesine aktarılmıştır. Bu tonalite değişikliğinin başlıca sebebi gitarın standart akort yapısı **(Mi-La-Re-Sol-Si-Mi)** ve boş tellerinin sağladığı doğal rezonans olanaklarıyla Fa diyez minör tonalitesinin seslerinin yeterince örtüşmemesidir. Fa diyez minör tonalitesinin seslerinin gitar klavyesindeki dağılımı dikkate alındığında, eserde sık kullanılan seslerin önemli bir bölümünün perde üzerinde basılması gerekmektedir. Buna karşılık Re minör tonalitesi, gitarın 6. Telinin de Re sesine akortlanması ile **Re, La, Sol ve Mi** gibi tonaliteye ait pek çok boş tel sesinden yararlanılmasına olanak sağlamakta böylece daha geniş bir rezonans alanı oluşturabilmektedir. Bunun yanı sıra eserin melodik yapısının ses aralığı, gitarın Re tonundaki ses aralığı alanına çok daha uyumludur. Özellikle bas seslerde açık tellerin kullanılabilmesi, gitar düzenlemesinde armonik sürekliliğin ve rezonansın desteklenmesine katkıda bulunmaktadır. Aşağıdaki örneklerde piyano (Şekil 1) ve gitar (Şekil 2) edisyonlarının giriş kısımları verilmiştir.

(Şekil 1)

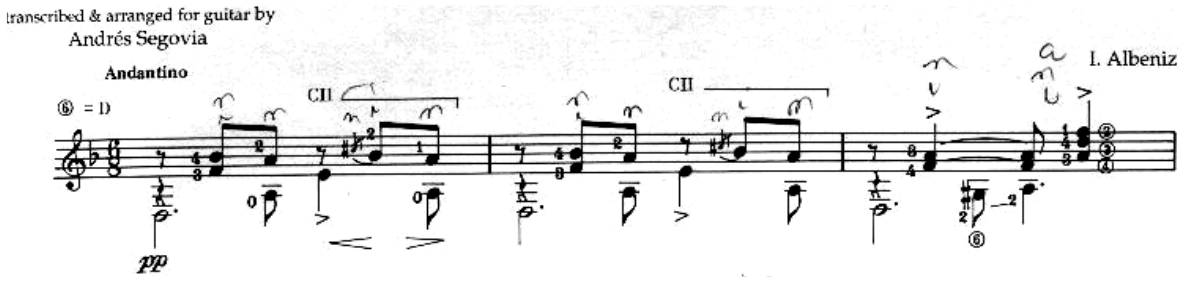

(Şekil 2)

Bu örneklerde görüldüğü gibi tonalitenin değiştirilmesi iki edisyon arasında bu kısım özelinde neredeyse hiç farklılık oluşmamasını sağlamıştır. Bu durum eserin farklı kısımlarında da görülmektedir.

3.2. Ritmik Yapı ve Tempo

Eserin karakteristik özelliklerinden biri olan **6/8'lik ölçü yapısı**, hem piyano hem de gitar edisyonunda korunmaktadır. Bu ölçü yapısı, eserin barcarole karakterinin oluşmasında önemli bir rol oynamakta ve gondolun su üzerindeki hareketini çağrıştıran düzenli, salınımlı ritmik yapının iki edisyonda da devam etmesini sağlamaktadır.

Piyano ve gitar edisyonları tempo bakımından da büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Andantino başlıklı tempo, bestecinin öngördüğü karakterin her iki çalgıda da uygulanabilmesi yönünden son derece uygun olmuştur. İki çalgının ses üretme yapıları farklı olmasına rağmen, uzayan akor ve melodi sesleri büyük ölçüde aynı kalabilmiştir. Özellikle eserin karakterinde önemli bir yere sahip olan **rubato** uygulamaları açısından gitar, icracıya geniş bir yorum alanı sunmaktadır. Gitarın ses üretimindeki tınısal esneklik ve vibrato gibi ifade araçları, tempodaki küçük esnemelerin melodik çizgi üzerinde belirgin hale gelmesini sağlayabilmektedir.

3.3. Melodik Yapı

Eserin melodik yapısı, gitar için genel olarak kolaylıkla aktarılabilir niteliktedir. Bununla birlikte iki çalgının farklı teknik özellikleri, melodinin ifadesi ve eşlik yapısı içerisinden öne çıkarılması konularında farklı yorum olanaklarına imkân vermektedir.

Piyano edisyonunda melodi ve eşlik eden akorlar aynı anda ve birbirlerinden bağımsız biçimde sürdürülebilmektedir. Piyanistin sağ eli melodiyi doğal olarak üst ses konumunda öne çıkarırken, diğer sesler eşlik işlevini sürdürebilmektedir. Böylece melodik çizgi ile armonik yapı arasında herhangi bir ses kaybı yaşanmadan çok sesli doku korunabilmektedir.

Gitarda ise aynı anda birden fazla ses üretilebilmesine rağmen, bütün seslerin aynı fiziksel mekanizma üzerinden ve farklı teller aracılığıyla oluşturulması nedeniyle melodinin öne çıkarılması daha farklı bir yaklaşım gerektirir. Melodinin belirginleşmesinde **tel seçimi, parmak seçimi, pozisyon seçimi, sağ elin tele vurduğu bölge ve ses şiddetinin kontrolü** önemli rol oynamaktadır.

Bu nedenle Segovia' nın düzenlemesindeki parmak numaraları yalnızca eserin teknik olarak daha kolay çalınmasını sağlayan unsurlar olarak değerlendirilmemelidir. Parmak ve tel tercihleri, melodik hattın devamlılığını, seslerin birbirinden ayrılmasını ve belirli seslerin öne çıkarılmasını doğrudan etkilemektedir. Bazı seslerin farklı teller üzerinde tercih edilmesi, melodik çizginin mümkün olduğunca kesintisiz biçimde sürdürülebilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan gitar edisyonundaki **pozisyon ve tel seçimleri bir müzikal ifade tercihi** olarak görülmelidir. Aşağıdaki örneklerde eserin ana temasının piyano (Şekil 3) ve gitar (Şekil 4) edisyonları örneklenmiştir.

(Şekil 3)

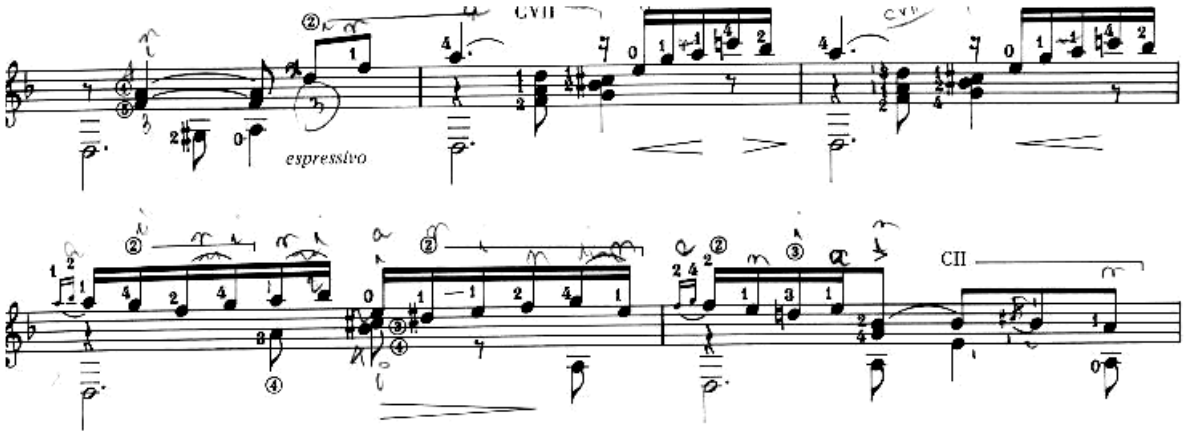

(Şekil 4)

Nota örnekleri karşılaştırıldığında, piyanoda aynı anda sürdürülebilen melodi ve eşlik seslerinin gitarda farklı teller ve pozisyonlar kullanılarak yeniden organize edildiği görülmektedir. Böylece Segovia, gitarın fiziksel sınırları içerisinde melodik hattın sürekliliğini ve belirginliğini korumaya yönelik bir yaklaşım sergilemektedir. Melodik yapı yönünden iki edisyon arasındaki en büyük farkın olduğu kısım eserin B bölümündeki (Majör bölüm) temanın piyano ile iki eli de kullanarak oktav olarak çalınması, gitar edisyonunda ise yine tek sesli olarak sürdürülmesidir. Piyano (Şekil 5) ve gitar (Şekil 6) edisyonlarındaki bu fark aşağıda örneklenmiştir.

(Şekil 5)

(Şekil 6)

3.4. Armonik Yapı

Piyano ve gitar edisyonları arasındaki tonalite değişikliğine ve iki enstrümanın ses olanaklarının büyük ölçüde farklı olmasına rağmen, eserin temel **armonik kimliği büyük ölçüde korunmuştur**. Bunun önemli nedenlerinden biri, Albeniz' in özgün piyano yazısında armonik yapıyı oluştururken çoğu zaman daha dar akor çevrimlerinden ve görece minimal akor yapılarından yararlanmasıdır. Bu durum, gitar düzenlemesinde de armonik yapının büyük ölçüde korunabilmesine olanak sağlamıştır. Özellikle melodik yapıya eşlik eden karakteristik akorların önemli bir bölümü gitar üzerinde de karşılık bulabilmiştir. Piyanoda tek el veya iki el aracılığıyla geniş akor yapıları rahatlıkla seslendirilebilirken, gitar düzenlemesinde bu akorların gitar klavyesinin fiziksel yapısına uygun pozisyon ve tellere dağıtılarak seslendirildiği görülmektedir. Bu noktada Segovia'nın yaklaşımı, piyano üzerindeki **çok sesliliğin gitarda teknik yönden de kurgulanmış birçok seslilik anlayışına dönüştürülmesi** olarak değerlendirilebilir. Gitar edisyonunda, piyano partisindeki bütün seslerin birebir korunması yerine, müzikal açıdan öncelikli olan seslerin korunması ve gitarın teknik olanaklarına göre yeniden konumlandırılması ön plana çıkmaktadır.

Ancak zaman zaman piyanodaki bazı akorların gitar edisyonunda birebir karşılığının bulunmadığı; bazı seslerin çıkarıldığı veya akorların yeniden düzenlendiği de görülmektedir. Bununla birlikte bu değişiklikler, eserin temel armonik işlevini ve armonik rengini koruyacak biçimde gerçekleştirildiğinde, özgün armonik kimliğin büyük ölçüde devam etmesini sağlamaktadır. Aşağıdaki örneklerde piyano (Şekil 7) ve gitar (Şekil 8) edisyonları karşılaştırıldığında gitar edisyonundaki bazı akor seslerinin eksik olduğu görülmektedir.

(Şekil 7)

(Şekil 8)

Bu açıdan Segovia'nın düzenleme yaklaşımının **armoniyi birebir korumaktan ziyade armonik kimliği korumaya** yönelik olduğu söylenebilir. Dolayısıyla nota düzeyindeki bazı farklılıklara rağmen, armonik işlev ve müzikal karakter açısından piyano edisyonundaki temel özellikler gitar edisyonunda da varlığını sürdürebilmiştir.

3.5. Dinamikler

Segovia, bestecinin piyano edisyonunda belirttiği ses **dinamiklerini** gitar edisyonuna büyük ölçüde aktarmıştır. Bununla birlikte iki çalgının ses üretim mekanizmalarının farklı olması nedeniyle aynı dinamik işaretin iki çalgıda oluşturduğu fiziksel ses şiddeti ve tınısal sonuç aynı değildir.

Piyano enstrümanında oluşturulan forte ve piano nüansları arasındaki fark, tuşeye bağlı olarak oluşturulabilirken, gitarda dinamik farklılıkları büyük ölçüde sağ elin tele uyguladığı kuvvet, tele vurma biçimi, çalınacak sesin seçildiği tel ve perde gibi pek çok bileşene bağlıdır. Dolayısıyla gitar, piyano edisyonundaki dinamik işaretleri yorumlayabilmekle birlikte, bunları kendi çalgısal ifade araçları aracılığıyla yeniden üretmektedir.

Aşağıda eserin 19. ölçüsünde yapılan crescendo ve decrescendo nüansının ardından piyano edisyonunda (Şekil 9) dinamiğin ppp (pianississimo, son derece hafif) olduğunu ancak gitar edisyonunda (Şekil 10) aynı nüansın olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi iki enstrüman arasındaki dinamik paletinin çok farklı olmasıdır.

(Şekil 9)

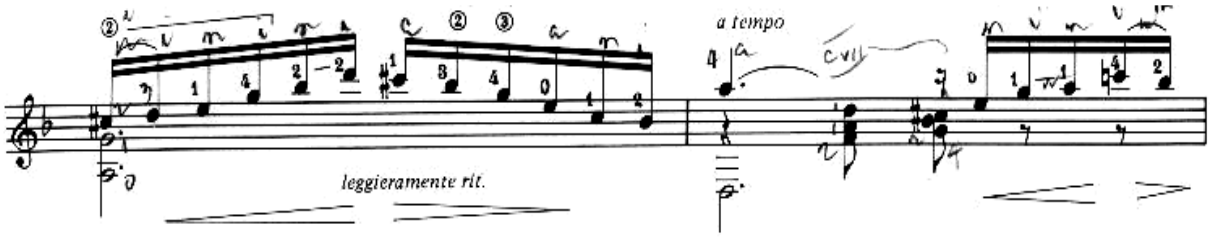

(Şekil 10)

Bu örnekte de görüldüğü gibi dinamik işaretleri olabildiğince aynı kalmış olsa da iki enstrümanın yapısal özelliklerinin farklı olması sebebi ile tınısal olarak aynı sonuçları vermediği görülmektedir. Bu sebeple bazı dinamikler iki edisyon arasında farklı olarak yapılmaktadır.

3.6. Artikülasyonlar ve Diğer İfade Unsurları

Piyano ve gitarın yapılarının birbirinden farklı olması, artikülasyon ve diğer ifade unsurlarında da çeşitli farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gitar enstrümanında iki elinin parmaklarının da tellere doğrudan temas ederek ses üretmesi, piyanoda ise parmakların tuşlara vurarak ses üretmesi ifade yönünden en temel farkı oluşturur.

Bu ifade unsurlarından biri **vibrato**dur. Gitarist, sol el parmağının perde üzerindeki hareketiyle sesin perdesini küçük ölçeklerde değiştirerek sese sürekli bir dalgalanma ve ifade kazandırabilmektedir. Piyanoda ise tuşa basıldıktan sonra sesin perdesi üzerinde benzer bir doğrudan kontrol mümkün değildir. Bu nedenle gitar edisyonunda vibrato kullanımı, melodik seslerin daha şarkı söyleyen ve sürekli bir karakter kazanmasına katkıda bulunabilmektedir.

Aşağıdaki örnekte (Şekil 11) eserin majör bölümünün tam ortasında aniden gelen minör moddaki dramatik tema örneklenmiştir. Bu temanın dramatik yapısı gitar edisyonunda vibrato ile desteklenerek daha da güçlü bir anlatım oluşturulabilir.

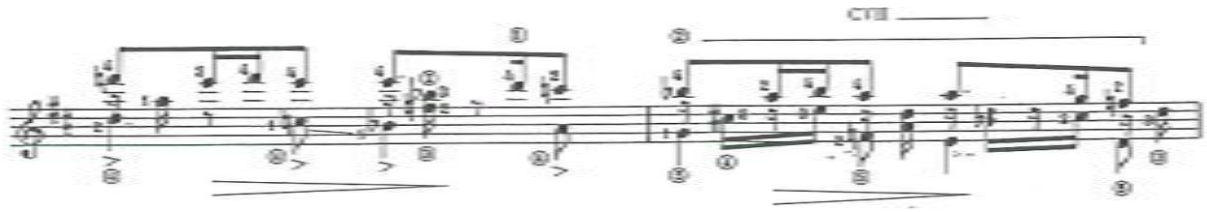

(Şekil 11)

Bir diğer önemli unsur da **süslemelerdir**. Segovia, piyano edisyonundaki çarpma ve diğer süslemeleri gitar edisyonuna birebir olarak geçirmiştir. Ancak gitarın sol el legato tekniklerini kullanarak oluşturduğu süslemelerin tınısı ile piyanonunkiler arasında farklılıklar vardır. Özgün piyano yazısındaki süslemeler, gitarın kendine özgü teknik olanakları aracılığıyla farklı bir tınısal karakter kazanmıştır.

Piyanonun en önemli avantajlarından biri, aynı anda çok sayıda sesi güçlü biçimde başlatabilmesi ve pedal kullanımı aracılığıyla bu seslerin sürekliliğini sağlayabilmesidir. Bas, orta sesler ve melodi birbirlerinden bağımsız biçimde yürütülebilir. Gitarda ise sesler daha hızlı sönümlenmekte ve aynı anda sürdürülebilen ses sayısı çalgının fiziksel yapısıyla sınırlanmaktadır. Bu nedenle gitaristin sol el parmaklarını perdeler üzerinde yeterli süre tutması, akor, eşlik ve melodi seslerinin gerektiği kadar uzamasına izin vermesi, yorum üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Piyanoda pedal kullanımı, farklı armonilerin ve seslerin birbirine karışarak geniş bir rezonans alanı oluşturmasını mümkün kılmaktadır. Gitarda ise piyano pedalının doğrudan bir karşılığı bulunmamaktadır. Segovia' nın düzenlemesinde bu süreklilik ve rezonans etkisi, özellikle **açık tellerin kullanımı, tel seçimi, pozisyon tercihleri ve mümkün olduğunca uzun süre sürdürülebilen sesler** aracılığıyla oluşturulmaktadır. Böylece piyano edisyonundaki pedal etkisinin gitarın doğal rezonans olanakları içerisinde yeniden yorumlanması mümkün hale gelmektedir.

Legato ifadesi de iki çalgının teknik özellikleri bakımından önemli bir fark oluşturmaktadır. Piyanoda legato, temel olarak tuşların uygun parmaklama ve tuşe kontrolüyle birbirine bağlanması yoluyla gerçekleştirilirken gitarda ise tel üzerinde bir nota çalındıktan sonra başka bir parmağın aynı tel üzerine tel titreşimi devam ederken temas etmesi ile oluşur. Bu iki teknik fark eserin legato çalınan kısımlarında oldukça farklı ifadelerin oluşmasına neden olmaktadır. Aşağıdaki örneklerde piyano edisyonunun (Şekil 12) legato pasajları aynı teknikle seslendirirken, gitar edisyonunda (Şekil 13) aynı kısmı sesleri farklı tellerde çalarak ve zaman zaman da gitarın sol el legatosu tekniğini kullanılarak karma bir legato oluşturduğu görülmektedir.

(Şekil 12)

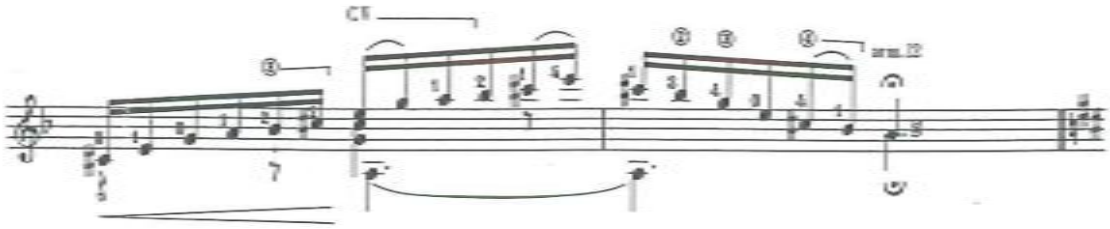

(Şekil 13)

Tınısal açıdan değerlendirildiğinde, iki çalgı arasındaki fark daha da belirginleşmektedir. Piyanoda tonal renk büyük ölçüde **tuşe, dinamik ve pedal kullanımı** ile şekillenirken, gitarda sağ elin tele temas ettiği nokta, tırnak veya parmak ucunun kullanımı, tel seçimi ve açık veya kapalı tel tercihi tını üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu nedenle Segovia'nın düzenlemesi, yalnızca eserin nota yapısını değil, aynı zamanda **tınısal karakterini de yeniden yorumlamaktadır.**

4. SONUÇ

Bir müzik eserinin farklı bir çalgı için düzenlenmesi, özgün yapının yeni çalgının teknik ve tınısal olanakları doğrultusunda yeniden ele alınmasını gerektiren bir süreçtir. Bu nedenle transkripsiyon ve düzenlemeler yalnızca notaların başka bir çalgıya aktarılması olarak değil, eserin müzikal ifadesinin de farklı bir çalgısal dil içerisinde yeniden değerlendirilmesi olarak ele alınmalıdır.

Bu çalışmada Isaac Albeniz'in *Mallorca,* Op. 202 adlı eserinin özgün piyano edisyonu ile Andres Segovia tarafından hazırlanan gitar edisyonu karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda, gitar edisyonunda eserin temel melodik ve armonik yapısının büyük ölçüde korunduğu; buna karşın tonalite, ses alanı, çok seslilik, bas yapısı, rezonans, dinamik ve artikülasyon gibi unsurlarda gitarın teknik ve fiziksel özelliklerinden kaynaklanan değişiklikler yapıldığı görülmüştür. Piyanoda pedal ve geniş ses alanı aracılığıyla elde edilen bazı müzikal etkiler, gitar üzerinde açık tel kullanımı, tel ve pozisyon tercihleri, parmak seçimleri, legato ve vibrato gibi tekniklerle yeniden oluşturulmuştur.

Bu değişiklikler, özgün eserden uzaklaşma olarak değil, müzikal unsurların gitarın ifade olanaklarına göre yeniden düzenlenmesi olarak değerlendirilebilir. Özellikle melodik hattın belirginleştirilmesi, armonik rengin korunması ve rezonansın artırılması Segovia'nın düzenleme yaklaşımının temel özellikleri arasında yer almaktadır. Bunun yanında vibrato, gitar legatosu, açık tel kullanımı gibi gitarın kendine özgü teknikleri, piyano edisyonunda bulunmayan farklı tınısal ve ifade olanaklarının ortaya çıkmasını

sağlamaktadır. Bu bağlamda Segovia'nın yaklaşımının temel amacının piyano notasını yalnızca gitar üzerinde çalınabilir hâle getirmekten ziyade, Albeniz'in müzikal düşüncesini gitarın doğal ifade dili içerisinde yeniden oluşturmak olduğu söylenebilir.

Gitarın İspanyol müziği ve flamenko geleneğiyle olan kültürel ilişkisi de eserin gitar üzerindeki yorumunda dikkate değer bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, özellikle tını, artikülasyon ve bazı teknik uygulamalar aracılığıyla eserin farklı bir ifade karakteri kazanmasına katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla *eserin* gitar edisyonu, özgün piyano yapısının temel özelliklerini korurken gitarın teknik ve tınısal olanaklarından yararlanan yeniden yorumlayıcı bir düzenleme niteliğindedir.

Bu örnekte de görüldüğü gibi bir transkripsiyon başka bir disipline sahip çalgıdan aktarıldığı için aynı zamanda orijinal çalgının yapabildiklerinin bir anlamda taklit edildiği versiyonudur. Aynı eser içerisinde bazı aktarımlar benzer, bazıları tamamen yeni çalgıya özel, bazıları ise orijinal çalgıdaki tınısal ve ya teknik özellikleri imite etmek üzere aktarılmış olabilir. Bu nedenle farklı bir çalgı için yazılmış eserleri seslendiren gitaristlerin, eserin özgün edisyonunu incelemeleri ve özgün versiyonunu dinlemeleri, müzikal yapının ve karakterin daha bilinçli ve bütünlüklü biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Albéniz, I. (1919). *Mallorca, Op. 202 [Barcarola]* [Piyano için nota]. Unión Musical Española.

Albéniz, I. (1947). *Mallorca* [A. Segovia, Trans.]. Celesta Publishing Co.

Alba Padial Garrido, C. (2021). *Música y polisemia: Folklore y flamenco en "Iberia" de Albéniz* [Doctoral dissertation, Universidad de Granada].

Álvarez Núñez, L. (2024). *Isaac Albeniz and the construction of a Spanish sound: A study of Iberia* [Doctoral dissertation, University of California]. University of California eScholarship.

Boyd, M. (1999). *A history of Spanish piano music*. Indiana University Press.

Clark, W. A. (1999). *Isaac Albeniz: Portrait of a romantic*. Oxford University Press.

Clark, W. A. (2017). Isaac Albeniz. In *Oxford Bibliographies in Music*. Oxford University Press.

Jeoung, J.-Y. (2003). *Spanish piano music of Isaac Albeniz* [Master's thesis, Ball State University]. Ball State University.

Mast, P. (2007). *Style and structure in Iberia by Isaac Albeniz* [Doctoral dissertation, University of Rochester]. University of Rochester.